

ספרים שנתקבלו

[זכות בקורת מפורטת שמורה]

בספר נאספו בהדפסת צילום מאמרים שראו אור בכתיבי עת ובקבצים, הדנים בענינים שונים מתולי- דות היהדות במאה ה"ט, ה"ט"ז וה"י"ז, ביחוד בארץ- ישראל ובאיטליה (רק מאמר אחד נדפס כאן לרא- שונה). חלק ניכר מן המאמרים מוקדש לציפיית הגאולה ולורמי המסתורין בישראל, ביחוד אלה שזירתם צפת, ולבקורת ספרים ומאמרים הדנים בחכמים ומקובלים בדורות הללו, ובעיקר בהאר"י ובר' יוסף קארו.

ספרות פועלים :

במהלך החיים. פרקי 1910-1900. מאת פרץ הירש- ביין. תרגום (מאידיש) ומבוא מאת מרדכי חלמיש. בהשתתפות קרן ויינפר-מורגנשטרן; ועד פרץ הירשביין. מיאמי ביץ'. מרחביה ותל אביב תשל"א 333 ע'.

העשור הראשון של המאה בספרות העברית והאידיית ובתולדות התיאטרון היהודי משתקף בספר-זכרונות זה, שנכתב במיטב יכולתו של אמן בעל מצפון, עין בהירה ולב רגש. דמיוניהם של פרץ, פרישמן, ביאליק, מנדלי, יעקב דינון, בריינין, וכן של טובי השחקנים והבמאים היהודיים, מופיעות כשהן כרו- כות בחיותיו האישיות של המחזאי והמספר הצעיר. במבוא משובצים דברי גלאטשטיין על הירשביין, וכן מובאה מהספרו השקספירי של אנטוניוס על קיסר ב"יוליוס קיסר" בזה הלשון: "לא באתי לקבור את קיסר ולא להללו". כידוע, ה"לא" הראשון אינו מצוי בשקספיר.

לחש שרשיים. רשימות וסיפורים מאת זיסקינד כרמל. בשיתוף עם איגוד סופרי הקיבוץ הארצי. מרחביה ותל-אביב תשל"א 211 ע'.

ד"ר יוסף מאחורי הסתר. מאת משה בלומנפלד. קיבוץ השומר הצעיר כפר מסריק תשל"א 120 ע'. קצת מסיפור גורלו של חלוץ יוצא סלובקיה וחבר קיבוץ שהתרחק בארץ מן הצינונות ופנה לפק"פ וגורש מן הארץ. אחרי המלחמה עלה לגדולה והיה כחמש שנים ראש מחלקת הבטחון בסלובקיה עד שנאסר בשנת 1951 והועמד לדין (בין היתר על

הוצאת ראובן מס :

עיתנים במחשבת ישראל מאת שמעון ראבידוביץ. כרך שני. מגדלסון. קרוכמאל. הספרות העברית החדשה. שברי עיונים. בצירוף הקדמה מאת המהדיר בנימין חיים יצחק ראביד. הוצאת ראובן מס, ירוש" לים 1971. 460 ע' + ט"ז ע'.

אחר הכרך הראשון, שראה אור בשנת 1969, ניתן הכרך השני לעיוניו של שמעון ראבידוביץ המנוח. כונסו כאן מאמרים שפירסם ראבידוביץ בעברית על משה מגדלסון (הוא כתב בגרמנית כמה מחקרים על מגדלסון, שרק אחד מהם — על פולמוס מגדלסון- לאוואטר עיבד בעברית ופירסמו ב"התקופה" בשנת תרפ"ט), ומאמרים שפירסם על רנ"ק, לחוד ממבואו הגדול למהדורת "מורה נבוכי הזמן" שהוציא בשנת תרפ"ד (המהדורה נדפסה מחדש באמריקה בשנת תשכ"א על-ידי הוצאת "אררט"). כן חזרו והועתקו כאן מתוך ספרו "בבל וירושלים" שלושה פרקים הדגים בביאליק, ביעקב שטיינברג, וכן ביחס למקרא בספרות העברית החדשה ובמדינת ישראל, כשהגדיון כולו לאור ההבחנה בין נוסח בית ראשון לנוסח בית שני בתולדות הרוח בישראל. המדור האחרון בספר, "שברי עיונים", מכנס מאמרים של ראבידוביץ על פיארברג, א"ד גורדון, משה הס ודובנוב.

ילדות בירושלים הישנה חלק רביעי : שכונות בירו- שלים הישנה. פרקי הווי מימים עברו מאת יעקב יהושע. ירושלים 242 ע'.

המחבר, בן דור שלישי לעדה הספרדית בירושלים, כתב מזכרונותיו ומזכרונותיהם של זקני ירושלים על השכונות השונות בירושלים הישנה (חוץ לחומות). כשהוא חורז זה בזה את הסיפורים שליקט, עולים לפנינו חיי המשפחה והציבור, הרפתקאות של יחידים, שמחות ואסונות, פרשיות ויחסים בין יהודים וערבים בשלהי המאה הקודמת ובראשיתה של הנוכחית. מעשה רב עשה המחבר-המלקט בהי צילו מן השכחה תמונות חיים אלו, המשוחררות בלבביות חגיגית.

מחקרים בתולדות היהודים בארץ-ישראל ובאיטליה מאת דוד תמר. (בסיוע מוסד הרב קוק) ירושלים תשל"ו. 230 ע'.

ברוסיה, רשימות על אנשים שהכיר המחבר בציונות, בתנועת העבודה וכן בספרות ובאמנות.

יוסף חיים ברנר מבחר דבריי-זכרונות ערוך בידי מרדכי קושניר (שניר) מהדורה שנייה. "תרבות וחינוך" בשיתוף עם תוצאת הקיבוץ המאוחד. 1971 ע' 336.

"מהדורה מורחבת זו של מבחר דברי זכרונות על י.ח.ב. מופיעה במלאת חמישים שנה להרצחו בעיר בורה של יפו, ב-2 במאי 1921. ביובל שנים זה הלך ונתעמק רישומם של כתבי ברנר, שנקראים ונלמדים עתה ככיום נתינתם ולמעלה מזה." (מתוך הקדמתו של מנחם דורמן).

עם עיבר :

אגרות דוד בן-גוריון כרך ראשון : תרס"ד-תר"פ (1904-1919) כינס וליווה בהערות יהודה ארז. עם עובד ואוניברסיטת תל-אביב, תל אביב תשל"ב. ע' 458.

כרך ראשון לכינוס מכתביו של בן-גוריון, בליות הערות מסבירות מאת יהודה ארז, מגיל שמונה-עשרה ועד סוף 1919, בגדוד העברי. במדור הראשון כ"ג מכתבי העלם המתלבט והחותר לעליה ולחידוש פני עמו, רובם לידידי-נעורים שהיגר לאמריקה; במדור השני נ"ד מכתבים, רובם המכריע לאביו, שנכתבו בחמש שנותיו הראשונות בארץ ; במדור השלישי מכתבים משנות הלימודים בתורכיה, אף הם רובם לאביו (מאה מתוך מאה שלושה-עשר) ; המדור הרביעי מכיל מכתבים מעטים מארצות הברית, מהשנים 1915-1918, משנשתבשו קשרי הדואר עקב המלחמה ; במדור האחרון, ס"ז מכתבים, רובם אל רעיתו הצעירה, ובהם חזיונותי במשך שנת היותו בגדוד העברי, באימונים בקנדה ואחר-כך בתחנות המעבר השונות עד מדבר מצרים והמחנות בארץ-ישראל. אוצר בלום לחוקר ולמעייין וחוויה לקהל הקוראים הרחב.

פרשת אקסודוס באור חדש מאת ז'אק דרוו'. ספרית אפקים תל אביב תשל"ב. 290 עמוד.

פרשת אגית המעפילים "יציאת אירופה", על רקעה המדיני והאישי, על המאבק עם השלטון והצבא הבריטי, והמאבק בדעת הקהל, מתוארת בידי עתונאי צרפתי-יהודי, שהיה עדי-ראיה לראשית המערכה, וחקר מאז את פרטיה עד שתיארה בכללותה.

העור והכותנת מאת אהרן אפלפלד. ספריה לעם. תל-אביב תשל"א. 166 ע'.

מותו של אורי פלד מאת שמאי גולן. ספריה לעם. תל אביב תשל"א. 205 ע'.

בארץ נזירה מאת רות אלמוג. ספריה לעם. תל אביב תשל"א. 190 ע'.

נתן אלתרמן מבחר מאמרי בקורת על שירתו. ליקטה וציירפה מבוא וביבליוגרפיה אורה באומגרטן. פני הספרות. סדרת ילקוטי בקורת על יצירתם של סופי-

קשריו עם ישראל) ולא שוחרר אלא בשנת 1960. בשנת 1968 הגיע חולה לארץ ולא האריך ימים בה.

לפני הצה"ל. שירים ופואמות מאת ל. אוליצקי. ספרית שבא, בשיתוף קרן ויינפר-מורגנשטרן. 130 ע'.

נסיון מענין של משורר אידי לכתוב שיריו בעבר-רית. חבל שלא דאגה ההוצאה לפחות לניכוש השירים משגיאות בולטות.

תרבות וחינוך :

חזון וחינוך מאת משה אביגל. תל-אביב תשל"א ע' 335.

אסופת מאמרים והרצאות משל מ. אביגל המנוח, מותיקי המחנכים בישראל ומציבי זרם העובדים בחינוך בארץ-ישראל. במדור הראשון, "תודעה ותווייה בחינוך", דיונים בהקניית תודעת הזהות היהודית, בערכים המקופלים בחגי ישראל, ובזיקה בין אמנות וחינוך ; המדור השני, "חברה ועבודה", דן בערכי האזרחות והעבודה מבחינה חינוכית, בחלקו של זרם העובדים בחינוך, ובבקורת על בקורת תכנית הלימודים הממלכתית ; המדור השלישי, "מבעיות החינוך בגן-הילדים", עוסק בחינוך האסתטי ובחינוך ללשון הילדים. הספר כולו רווי הומאניזם יהודי שרשי רעיונותיו מובעים ברוב חיוניות וחום, דברים יקרי-המצאות בימינו.

עליה ופיתוח בדרך למדינה מאת השל פרומקין. תל-אביב 1971. 406 ע'.

מבחר הרצאותיו וסקירותיו של ה. פרומקין במשך חצי יובל שנים, עד הקמת המדינה ועד ככלל. ה. פרומקין, מאנשי העליה השלישית, היה איש הכלכלה בועד הפועל של הסתדרות העובדים, ובהוצאתו תיו ומאמריו, תשבץ של ניתוח כלכלי וסטטיסטי עם להט ציוני ואופטימיזם ללא סייג, משתקפים מעשיה ותכניותיה של תנועת העבודה בתחום הכלכלי כלי ותביעותיה מן הסתדרות הציונית וממשלת פלשתינה (א"י) בתחום זה, מראשית שנות העשרים, שנות יסוד "סולל בונה" ובנק הפועלים, דרך "ארבע שנות גאות" 1932-1935, שנות ההתחפרות בימי המאורעות, הספר הלבן והמלחמה, ועד הקמת המדינה. בראש הספר דברי הקדמה מאלפים מאת יהודה סלוצקי.

בדרך לגאולה מאת בנימין וסט. תל-אביב תשל"א. 384.

בספר נאספו דבריי-זכרונות ומאמרים של בנימין וסט, מותיקי צעירי ציון והפועל הצעיר, שהקדיש מיטב מאמציו להזכיר ולעורר על בדידותה וסבלורה תיה של היהדות הסובייטית, והציונות הרוסית בפרט, תחת ידה הקשה של הרשות הבולשביסטית. פרקי הספר לעניניהם הם זכרונות אישיים, לבטי היהדות הסובייטית, "הפתרון הסופי" ברוסיה, יחס השלטון הסובייטי ללשון העברית, המאבק למען יהדות ברית-המועצות, פרשיות מתולדות ציונות-העבודה

תקופת המנדט, כשלושים שנה, תקופת המדינה, עשרים שנה בערך, ומדור המוקדש לאנשים שהנחו את עבודת החברה והשרו עליה מרוחם. הספר עיקרו מורכב מדברי העושים במלאכה, על-פי ספריהם ודוחותיהם (רופין, טהון, פז, סמילנסקי, וייץ ושרת וכו'), כשהעורך מתאר את הרקע ומשלב את דברי ההסבר הנחוצים.

ספר שרפשטיין מאסף לדברי חינוך, מחקר וספרות יפה מוגש לפרופסור צבי שרפשטיין למלאת לו שמונים וחמש שנה. ערך זבולון רביד. יצא לאור על ידי ועד היובל בניו-יורק והסתדרות המורים בארץ-ישראל. תל אביב תשל"א. 421 ע'.

ספרייובל לכבודו של המחנך הותיק צבי שרפשטיין במלאת לו שמונים וחמש. "במשך חייו רכש לו התן היובל ידידים שהוקירוהו כסופר, היסטוריון של החינוך ועורך — ובמיוחד הצטיין כמורה חביב ומסור לתלמידיו... בתקופה של ארבעים שנות הוראתו בבית המדרש למורים שעל יד הסמינר התיאולוגי היהודי בניו-יורק העמיד תלמידים הרבה, שאים על רבם ומתברכים בתורתו". בספר דברי הערכה וזכרונות על בעל היובל, ביבליוגרפיה של כתביו, וכן שירים ומאמרים מוקדשים לו על נושאים שונים במחקר הלשון, תולדות החינוך ודברי ימי ישראל וספרותו.

The Dual Heritage. Immigrants from the Atlas mountains in an Israeli village. By Moshe Shokeid. Foreword by Max Gluckman. Manchester University Press, 1971, 245 pp.

משה שקד, מרצה באנתרופולוגיה חברתית באוניברסיטת תל-אביב, מסכם בספר זה תוצאות עבודתו שנעשתה במסגרת תכנית מחקר מטעם האוניברסיטה של מאנצ'סטר, שבה היה תלמיד וחבר-מחקר. המחקר מיוסד על עבודת שדה במשך שנה וחצי במושבי-עולים של יהודים מהרי האטלאס. חלקו הראשון מתאר דיוקנה של קהילה יהודית בהרי האטלאס, את תהליך עלייתה והתישבותה בארץ, את קליטתה והתפתחותה במקומה החדש מבחינה ארגונית, חברתית וכלכלית. חלקו השני מנתח את הפוליטיקה של המושב מבחינת הסתגלותם של העולים לתפקידים החדשים המוטלים עליהם מכוח הדמוקרטיה והכרעותיה, צרכי העבודה והשיווק, הבטחון, הייצוג וכו'. התלק השלישי סוקר את יחסי המשפחה, מבחינת התמורות ומבחינת כושר ההתנגדות לתמורות, בתוך תנאי החיים השונים בסביבתה החדשה.

רים עבריים בעריכת דן מירון. יוצאת לאור ביזמתה ובסיועה של קרן תל-אביב לספרות ולאמנות. תל-אביב תשל"א. 236 ע'.

יעקב פיכמן מבחר מאמרי בקורת על יצירתו. ליקטה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה גורית גוברין. פני הספרות וגו' כנ"ל. תל-אביב תשל"א. 230 ע'.

הוצאות שונות :

ספר זכרון לחיים אנצו סיריני. כתבים על יהדות רומא בעריכתם של איתאל מילאנו, שלמה א. נכון, דניאל קארפי. מוסד שלמה מאיר, מכון למדעי היהדות, מילאנו, ירושלים תשל"א. החלק העברי 320 ע', החלק האיטלקי 392 ע'.

קובץ-זכרון עשיר לזכרו של חיים סיריני, ובו בעיקר מאמרים ומחקרים בעברית ובאיטלקית הנוגעים לתולדות יהודי רומא, שבה, לפי מסורת משפחתית, שבה משפחת סיריני מימי חורבן הבית. בראש שני המדורים דברים על סיריני ודרכו מאת זלמן שזר, משה שרת, גולדה מאיר ודאניס לאטיס. בספר נכללה רשימה שלמה של כתבי סיריני באיטלקית ורשימה חלקית של כתביו ודבריו בעברית ובלשונות אחרות. כן פורסמו כאן באיטלקית מאמרו של סיריני על המצור על גטו רומא בשנת 1793 (פורסם בירחון האיטלקי "ישראל" בשנת 1935) ותרגום עברי של מאמרו על הקהילה היהודית ברומא ועלילת דמשק (שפורסם באותו מקום בשנת 1927 ותורגם ב"מבנים" בשנת 1947).

ששים שנות הכשרת הישוב בעריכת ע. אשבל. חברת הכשרת הישוב. ירושלים תשל"ל. 278 ע'.

הספר הוא פרשת עבודתה של חברת הכשרת הישוב במשך ששים שנה משנת יסודה 1908. יסוד החברה היה אחד הביטויים המובהקים לנצחון קו העבודה המעשית בארץ-ישראל על הקו הדיפלומטי המודגש במדיניות הציונית. היא רכשה קרקעות, חכרה קרקעות, ובעיקר עסקה בהכשרתן ומכירתן לצרכי התיישבות חקלאית ועירונית ופיתוח תעשייתי. לכאורה היו פעולותיה עסקיות גרידא, אך מגמתן היתה לאומית והחזון הציוני נר לרגליה. עם הפעילים בחברי מנהלותיה נמנו אוטו וארבורג, ארתור רופין, יעקב טהון, יהושע חנקין, מ. סמילנסקי, א. הגטקה, יוסף אהרנבויץ, א. קפלן, ב. כצנלסון, לוי אשכול בשעתם, ואף מניין שמות זה מעיד על צביונה של החברה. הספר, שנערך בטעם ותבונה על-ידי ע. אשבל, יושב-ראש הדייקטוריון של החברה, נחלק לארבעה מדורים: תקופת התורכים, בת עשר שנים,

בשולי החוברת

מאמרה של פרופ' דורותיאה קרוק, המלמדת ספרות אנגלית באוניברסיטה העברית בירושלים, הוא מתוך ספרה האנגלי "אלמנטס אוף טראגדי", שיצא בהוצאת האוניברסיטה של ייל בשנת 1969. תרגום עברי של הספר, מאת אברהם יבין, יראה אור בקרוב בהוצאת הקיבוץ המאוחד. הופעת החוברת הושהתה מחמת עיכובים שהיו כרוכים בהעברת בית הדפוס למעונו החדש. אי לזאת תקדים החוברת הבאה לצאת.